

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

-

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

-

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

-

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

-

Muut huomiot

Kuurojen Liitto ry korostaa, että kansanopistot ovat toteuttaneet tuloksellista maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta pitkällä kokemuksellaan. On resurssien tuhlaamista, mikäli toimiva järjestelmä puretaan ja tärkeä osaaminen häviää. Liitto kuitenkin haluaa ilmaista tyytyväisyytensä siihen, että kuurojen maahanmuuttajien erityisasema ja tarve on esityksessä huomioitu erillisrahoituksella. Kuurot maahanmuuttajat tarvitsevat viittomakielisen kotoutumiskoulutuksen, ja pitkään sellaista on ollut tarjolla vain Kuurojen Kansanopistossa Helsingissä. Kuurojen Kansanopistoon on kertynyt vuosien aikana rautainen ammattitaito ja pätevä henkilöstö antamaan hyvin eritasoisille ja eri kansalaisuuksista tuleville kuuroille maahanmuuttajille sopivaa opetusta Suomen yhteiskunnasta sekä kieliopetusta suomalaisesta viittomakielestä ja kirjoitetusta suomen kielestä.

Kuurojen maahanmuuttajien kotoutumisprosessi on hyvin erilainen verrattuna muihin ryhmiin. Useiden kotoutujien kielellinen ja koulutuksellinen tausta saattaa olla keskimääräistä heikempi vammaisuuteen liittyvien stigmojen vuoksi. Kuuroilla maahanmuuttajilla on Suomessa

kaksinkertainen haaste kielten oppimisen suhteen: koska kuuro tarvitsee tulkin voidakseen yhdenvertaisesti saada tietoa ja toimia, hänen tulee sen opetella suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä, jolla käyttää tulkkauspalvelua. Lisäksi jotta voi toimia yhteiskunnassa riittävän itsenäisesti – opiskella, tehdä töitä, asioida viranomaisissa – tulee opetella kirjoitettua suomea.

Suunnitelma Kuurojen kansanopiston valtakunnallisesta koulutustehtävästä ovat erittäin hyvä muutos ja siihen varattu vuosittainen pysyvä tuki antaa pitkäjänteiset kehittämismahdollisuudet koulutukselle. Nykytilanteessa vain Helsingissä oleva kotoutumiskoulutus on jättänyt osan kuuroista maahanmuuttajista heidän tarvitsemansa kotoutumiskoulutuksen ulkopuolelle. Kuurojen maahanmuuttajien määrä on jo pitkään vaihdellut paljon eikä tilanteen arvioida muuttuvan lähitulevaisuudessa. Joinain vuosina määrä on ollut merkittävän suuri. Siksi on tärkeää, että koulutuksen rahoitus pysyy vakaana ja sen riittävyyttä arvioidaan jatkossa säännöllisesti yhdessä Kuurojen Kansanopiston kanssa. Viittomakielellä annettavaan koulutukseen erikoistuneiden opettajien rekrytointi on haastavaa eikä tällä hetkellä työsuhteessa olevista opettajista ole varaa luopua.

Kuurojen Liitto ry yhtyy Kuurojen Kansanopiston omassa lausunnossaan esittämään huoleen muiden viittomista ja visuaalista kommunikaatiota käyttävien maahanmuuttajien tilanteesta. Eriasteisesti kuulovammaiset maahanmuuttajat ovat tähän asti voineet opiskella Kuurojen Kansanopistossa, mutta hallituksen esityksessä suunnitellaan esimerkiksi tukiviittomia käyttävien integrointia kuulevien pariin. Tämä tulee vakavasti vaarantamaan kotoutumisen onnistumista, mikäli tulkkauspalvelua ei näissä tilanteissa käytetä. Kelan tulkkauspalveluun on oikeutettu vasta, kun on saanut kotikunnan ja käytössä on jo jokin toimiva kommunikointimuoto (laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 133/2010). Hallituksen esityksessä oleva muutos on myös aikataulultaan nopea ilman siirtymäaikaa. Tämä voi vaarantaa kotoutumiskoulutuksen järjestämisen ja maahanmuuttajien oikeusturvan.

Rönnberg Marika
Kuurojen Liitto ry